

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *H. I.*

Cím: *Budai Fő Története*

Forrás: *Magyar Vasárnapi*

1950. VII. 30.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy:

9.439

41492/1520

Helyszám:

Koldus király

Mátyás halála után II. Ulászló cseh királyt hívták meg a magyar trónra és Ulászló tízezer lovassal meg is érkezett Budavárba. Ez a király volt az, aki a budai mészárosoktól hitelbe vásárolta a húst és mindenre csak ez a válasza volt:

— Dobzse, dobzse... (Igen, igen.)

Akár jövedelmét csökkentették, akár arról kapott hírt, hogy katonái elhagyják, mert nem fizeti a zsoldot, akár a török nyomult a magyar határ felé és megszállott egy-egy területet, azt felelte rá: Dobzse. El is nevezték Dobzse Lászlónak. Már uralkodása első évében olyan hanyatlásnak indult az ország, hogy Miksa német császár betört Magyarországra s ami értéket talált, összeszedette. Még Mátyás sírját is feltörték és a vele eltemetett uralkodói jelvények a harácsolts holmik közé kerültek.

Igy született a lacikonyha

Dobzse Lászlót hiába hívták hazá Csehországba, hallani sem akart a visszatérésről. Amikor a csehek mégis tudni akarták, mi tartja itt, így okolta meg különös ragaszkodását:

— Zsírosabb a budai konyha a prágainál.

Pedig éppen elég baja volt a budavári mészárosokkal, akik lassanként már nem hiteleztek neki. Ilyenkor egyik-másik magyar úrhoz toppant be ebédelni. Ugyancsak örvendezett, amikor arról hallott, hogy valaki vidéki birtokáról, persze jól megrakott tár-

székérrel, Budavárba érkezett, Borban nem volt olyan nagy hiány, mert azt nem fogadósoktól vette, hanem Szathmáry István püspöktől, aki mégsem sietett annyira a számlával, mint a mészárosok. Persze azért ő is behajtotta kamatostul az árát.

Lassanként már nem is Dobzse Lászlónak hívták a királyt, hanem csak Lacinak. Amikor pedig a Szent György-téri sátorkonyhákból hozott ennivalót, sőt maga is meglátogatta a pecsenyesütőket, ezeket a sátorkonyhákat Laci-konyháknak nevezték el. A Laci-konyha történelmi eredetű elnevezés, amely nem maradt meg Budavárban, hanem az egész országban elterjedt s a sátorkonyhának általánosan ismert neve lett.

Gazdag urak, koldus király

Ilyen szegényes élete volt ennek a királynak akkor, amikor Bakács Tamás érsek elindult Rómába pápaválasztásra, tíz négylovas hintóval és tíz nagy társzékérrel, amelyek tányért, poharat vittek száz személyre, aztán sátrakat, többrendbeli ruházatot, asztalokat, székeket, padokat, továbbá ágyat, ágyneműt. Még három pince bort is vitt az érsek Rómába és háromszáz cseléd kísérette. Az egyik társzékéren nem volt más, csak pénz. Egy szavazaton mult, hogy nem lett pápa Bakács bognármester fia.

Közben a király tovább koplalt és többször volt vendége az Ujlaky családnak, amikor odahaza már nagyon

A BUDAI VÁR TÖRTÉNETE

rosszul ment. Egyszer Dobzse tisztelére az ifjabb Ujlaky Lőrinc azt a mentét vette fel, amelyet ragyatyjától, Ujlaky Miklóstól örökölt. Ezen a mentén volt gyöngy és drágakő elegendő. de a sujtások mellett volt ötszáz gyémántkő is. Aranykardja és kardkötője hatvanezer aranyat ért. Dobzse László ez egész lakoma alatt a fiatal Ujlaky csillogó mentéjét bámulta, úgy hogy alig evett valamit. Az Ujlakyak, hogy a király mégse térjen éhesen haza, két nagy kosár ételmet küldöttek utána.

— Bár sok ilyen szomszédom volna Buda várban — sóhajtott fel az együgyű király.

Hanem 1506-ban gyász és öröm érte egyszerre. Ezt Cserey Mihály feljegyzéseiből ilyenformán tudjuk: „Budavárban a koronának örököse lett — de anyja halála után. Nagy mesterséggel nevelék, amíg születésének rendszerint való ideje eljőve. Ujlakyék, Báthoryék, Szapolyaiék többszáz sertést hajtottak fel s minden órában megöltek egyet

s az állat élet-meleg hasában tartották a gyenge gyereket. Kétéves korában, atyja életében, 1508-ban megkoronázták. Nyolc éves volt, amikor megmát-kásodék. Tíz éves korában lett uralkodó magyar király II. Lajos néven. Tizenöt éves korában bajusza szakálla volt. Húsz éves korában befejezte életét a mohácsi vész utáni napon.”

II. Lajos sem lett gazdagabb, mint édesapja volt. Sokszor nem jutott asztalára valamirevaló eledel. A főtéklőgő úgy szedte össze a főpapoktól s a főnemesektől, hogy legyen mit ennie a királyi családnak. Szerémi György udvari káplán írja, hogy a pécsi püspök egyszer száz forintot adott a király konyhájára. Ami pénz volt, azt Lajos király elosztogatta. Egyszer, amikor ismét üres volt a kincstár, a főkincstartó felkiáltott:

— Ez már a vég! Magyarországot, legyen veled az úristen!
Igaza volt, mert Mohács-felé gördült az ország szekere... H. I.

Vasárnapi

1950. július 30.